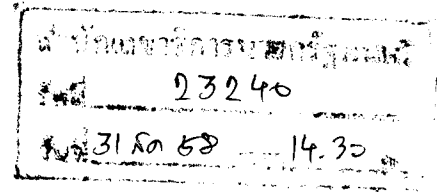

ด่วนที่สุด

ที่ สผ (สปช) ๐๐๑๔/๒๐๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : ส16925

รับที่ : ส17370/58

วันที่ : 01 ก.ย. 58 เวลา : 10:33

เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เรื่อง การปฏิรูประบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ.
และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ด้วยในคราวประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๘ วันจันทร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘
ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นชอบให้เสนอรายงาน เรื่อง การปฏิรูประบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

อนึ่ง ผลการพิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง การปฏิรูประบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

ระบบเกษตรพันธสัญญาเป็นหนึ่งในกลไกที่สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
โดยการนำเกษตรกรรายย่อยเข้าสู่ระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพและสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ และ
สามารถแข่งขันได้ภายใต้กระบวนการผลิตในยุคใหม่ ที่เน้นการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ
ทั้งในด้านพันธุ์ วัตถุดิบ กระบวนการผลิต การป้องกันโรค การแปรรูป การจัดจำหน่าย ซึ่งมีการพัฒนา
ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม โครงสร้างในระบบเกษตรพันธสัญญาในปัจจุบันยังขาดความสมดุลและ
ไม่เป็นธรรม โดยขาดกลไกในการถ่วงดุลทั้งองค์กรกลางภาครัฐและด้านกฎหมายรองรับการประกอบการ
ในระบบเกษตรพันธสัญญา ทำให้เกิดพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบและการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ได้แก่
ปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านข้อมูลระหว่างเกษตรกรและบริษัท ทั้งในด้านการรับรู้รายละเอียดของสัญญา
การรับรู้เกณฑ์การคิดค่าตอบแทน และการรับรู้คุณภาพปัจจัยการผลิตและโครงสร้างค่าใช้จ่าย ปัญหาความ
ไม่เท่าเทียมในการรับความเสี่ยง ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมทั้งความไม่เท่า
เทียมทางด้านการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรายย่อย
เป็นอย่างมาก โดยเกษตรกรรายย่อยเกิดภาวะหนี้สินในระดับสูงและเป็นภาวะการก่อหนี้สินต่อเนื่อง
ขณะเดียวกันเกษตรกรซึ่งเข้าสู่ระบบแต่ขาดศักยภาพบางส่วนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในสัญญา

สร้างความเสียหายต่อผู้ประกอบการในระบบ ดังนั้นเพื่อให้การประกอบการในระบบเกษตรพันธสัญญาสามารถขยายตัวได้อย่างยั่งยืน มีระบบที่ถ่วงดุล เป็นธรรมและมีข้อมูลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ จึงสมควรให้มีการออกกฎหมายเพื่อกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรมภายใต้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดูแลเรื่องการพัฒนาส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา โดยออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. และให้มีกฎหมายที่คุ้มครองทุกภาคส่วนในระบบเกษตรพันธสัญญาและสร้างกลไกการใช้สัญญามาตรฐานขั้นต่ำซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงยุติธรรม โดยการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ (ฉบับแก้ไข) ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้เนื้อสารมีความครอบคลุมถึงระบบเกษตรพันธสัญญา

๒. สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป

เป้าหมายของการปฏิรูปคือการสร้างระบบเกษตรพันธสัญญาที่มีกลไกถ่วงดุลและตรวจสอบจากรัฐ รวมทั้งมีระบบฐานข้อมูลที่ครบถ้วน นำไปสู่ระบบที่เป็นธรรมต่อทุกภาคส่วนและโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยการปฏิรูปจะส่งผลให้ประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยเกษตรพันธสัญญาโดยตรง รวมทั้งมีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม ทำหน้าที่หลักได้แก่ ๑) จัดทำยุทธศาสตร์ แผนแม่บทเพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีทุกห้าปี ๒) ส่งเสริมให้บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ๓) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรและบุคลากรในหน่วยงานรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในเรื่องการจัดแจ้งผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรตามการเปิดเผยข้อมูลหรือสารสนเทศอื่นใดในการโฆษณา กำหนดสัญญาข้อตกลงมาตรฐาน การรับเรื่องร้องเรียนและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญา โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรมดำเนินการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่สนับสนุนงานของคณะกรรมการ ซึ่งหน้าที่หลักได้แก่ การจัดทำระบบฐานข้อมูลของระบบเกษตรพันธสัญญา การรับจัดแจ้งข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตร และสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา รับเรื่องร้องเรียนและไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยร่วมกับกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งศึกษาวิจัยหรือสนับสนุนการศึกษาวิจัย

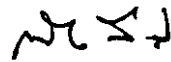
ขณะเดียวกัน กระทรวงยุติธรรมจะมีบทบาทในการกำกับดูแลให้สัญญาเกิดความเป็นธรรมผ่านเกณฑ์สัญญาข้อตกลงมาตรฐานขั้นต่ำ รวมทั้งกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ส่งผลให้คู่สัญญาและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับความเป็นธรรม ป้องกันพฤติกรรมเอาเปรียบจากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้งในข้อตกลงสัญญา และระหว่างกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งจะส่งผลดีต่อเกษตรกรกว่า ๓ แสนราย และจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการเกษตร ทำให้ระบบเกษตรพันธสัญญาสามารถขยายตัวและดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ และลดความเหลื่อมล้ำให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสร้างฐานการผลิตที่มีคุณภาพสำหรับเกษตรแปรรูปของไทยในระยะยาว

๓. กรอระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น และขั้นตอนการดำเนินการ

ในระยะสั้นควรตราร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. และบังคับใช้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการตราและประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. นอกจากนี้ให้มีการทบทวนแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม พ.ศ. และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ทุกห้าปี

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายเทียนฉาย กีระนันท์)

ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๙

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๘